Урядова програма «Доступні ліки»: акцент на вітчизняні препарати для лікування серцево-судинних захворювань

З 1 квітня в Україні діє урядова програма «Доступні ліки», яка дає можливість кожному українцю безкоштовно чи з незначною доплатою отримати фармацевтичні препарати для лікування серцево-судинних захворювань (ССЗ), бронхіальної астми та цукрового діабету 2 типу.

Пріоритет було надано саме цим хворобам, оскільки вони найбільш виразно підвищують показники смертності населення України та знижують якість життя пацієнтів, однак підлягають ефективному амбулаторному лікуванню за умов ретельного контролю над цільовими показниками (рівень артеріального тиску (АТ), кількість нападів астми, концентрація глюкози крові).

В Україні частка ССЗ у структурі загальної летальності становить 65%, що майже вдвічі перевищує середньоєвропейські показники (А.В. Писарук и соавт., 2014). D. Vagero (2010) вважає, що протягом останніх кількох декад між східно- та західноєвропейськими країнами виник і дедалі зростає істотний розрив, який характеризує гірший стан здоров'я населення України, Білорусі, Молдови та Росії порівняно із західноєвропейськими країнами.

Низькі показники тривалості життя та високий відсоток смертності від ССЗ в Україні частково зумовлені неповноцінним лікуванням цих хвороб, що не відповідає новітнім світовим стандартам. Така невідповідна терапія часто має фінансово-економічне підґрунтя, особливо серед соціально незахищених верств населення. Тому впровадження державної програми, за якою пацієнт зможе безкоштовно отримати найдешевший наявний генеричний засіб або придбати препарат іншого виробника із суттєвою знижкою, покликане покращити рівень охоплення населення країни лікуванням із використанням сучасних рекомендованих медикаментів.

Перелік міжнародних непатентованих назв речовин для лікування ССЗ, що входять до програми реімбурсації, включає аміодарон, амлодипін, атенолол, бісопролол, верапаміл, гідрохлортіазид, дигоксин, еналаприл, ізосорбіду динітрат, карведилол, клопідогрель, метопролол, нітрогліцерин, симвастатин, спіронолактон та фуросемід. Серед засобів, вартість яких підлягає відшкодуванню, представлені й медикаменти виробництва ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» (Україна), зокрема такі препарати для терапії ССЗ: Аритміл, Атрогрел, Біпролол, Фуросемід, Гідрохлортіазид, Верапамілу гідрохлорид та Дигоксин.

На думку деяких авторів, аміодарон є найбільш ефективним із наявних антиаритміків, на частку якого припадає чверть усіх призначень цих ліків (П.Х. Джанашия и соавт., 2006). Аритміл (аміодарону гідрохлорид, 200 мг) – антиаритмічний засіб III класу, що блокує калієві та кальцієві канали мембран кардіоміоцитів, а також гальмує синоатріальну, внутрішньопередсердну та атріовентрикулярну провідність. Аритміл ефективно запобігає рецидивам життєзагрозливих аритмій, у тому числі шлуночкової та надшлуночкової тахікардії, фібриляції шлуночків, фібриляції/тріпотіння передсердь. Аритмілу також властива антиангінальна дія, зумовлена зниженням потреби міокарда в кисні на тлі зменшення частоти серцевих скорочень (ЧСС) та зниження периферійного опору судин.

Атрогрел (клопідогрелю бісульфат, 75 мг) – антиагрегант, що застосовується для профілактики різних проявів атеротромбозу у хворих після інфаркту міокарда, ішемічного інсульту чи виявлення захворювань периферичних артерій; у пацієнтів із гострим коронарним синдромом, у тому числі після черезшкірного коронарного втручання; в осіб із фібриляцією передсердь. Уже через кілька годин після прийому клопідогрелю спостерігається значне гальмування агрегації тромбоцитів, яке поступово наростає впродовж подальшої терапії препаратом (А.В. Добровольский, 2009).

Біпролол (бісопрололу фумарат, 5 або 10 мг) – селективний β-адреноблокатор, що має антигіпертензивний та антиангінальний ефекти. Основними показаннями до застосування Біпрололу є артеріальна гіпертензія (АГ) різного генезу, ішемічна хвороба серця (ІХС) та хронічна серцева недостатність (СН). До властивостей Біпрололу належать зниження потреби міокарда в кисні, зменшення секреції реніну нирками, зниження серцевого викиду, пригнічення симпатоадреналової системи. Варто відзначити, що Біпролол має низьку спорідненість із β_2-рецепторами гладких м'язів бронхів та судин, а також ендокринних органів, що суттєво знижує ймовірність виникнення побічних ефектів. Порівняльне рандомізоване дослідження P. Gosse та співавт. (1990) показало, що застосування бісопрололу в дозі 10-20 мг/добу приводить до зниження індексу маси міокарда лівого шлуночка на 11%, що зіставно з ефектом еналаприлу в дозі 20-40 мг/добу.

Верапамілу гідрохлорид (80 мг) є селективним антагоністом кальцію, що знижує тонус периферичних артерій та поліпшує кровопостачання міокарда. Ці ефекти зумовлюють доцільність призначення Верапамілу гідрохлорид при АГ, ІХС, надшлуночкових аритміях і пароксизмальній надшлуночковій тахікардії.

Дигоксин (0,25 мг) – серцевий глікозид рослинного походження, що збільшує ударний об'єм серця, уповільнює атріовентрикулярну провідність та знижує ЧСС. Дигоксин призначається при застійній СН, фібриляції/тріпотінні передсердь та суправентрикулярній пароксизмальній тахікардії.

Серед діуретичних препаратів, що беруть участь у програмі, представлені Фуросемід (40 мг) – петльовий діуретик, показаний при АГ та набряковому синдромі різного генезу, у тому числі при хронічній застійній СН, і Гідрохлортіазид (25 мг), що також призначається при набряках унаслідок застійної СН та є часто застосовуваним засобом при АГ в якості монотерапії чи в комбінації з іншими засобами. Антигіпертензивна дія Гідрохлортіазиду проявляється через 3-4 дні, однак для досягнення оптимального терапевтичного ефекту слід приймати препарат 3-4 тиж.

Слід зазначити, що пацієнти сімейного лікаря/терапевта зазвичай характеризуються високим показником коморбідності, що зумовлює потребу в призначенні кількох лікарських засобів. Крім того, досягти цільового рівня АТ за допомогою монотерапії вдається тільки обмеженій кількості пацієнтів (у дослідженні ALLHAT – 38%, HOT – 37%, INVEST – 20%, LIFE – 8%) (А.Л. Верткин, А.В. Тополянский, 2010). Перелічені вище лікарські препарати ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» добре комбінуються між собою, що уможливлює їх комплексне застосування при поєднанні кількох ССЗ, насамперед АГ та ІХС або СН.

Медикаменти ПАТ НВЦ «Борщагівський ХФЗ» виробляються у високотехнологічних сучасних умовах, відповідають світовим стандартам якості (GMP, ISO 9001) та характеризуються невисокою вартістю, що робить застосування засобів цього виробника обґрунтованим не тільки з медичної, а й з фінансової точки зору.

При підготовці статті було використано матеріали сайту Міністерства охорони здоров'я України (www.moz.gov.ua) та інструкції до відповідних препаратів.

Підготувала ***Лариса Стрільчук***